

FOLKETINGET STATSREVISORERNE

Miljø- og Fødevareudvalget
Formand René Christensen
Udvalgssekretær Anna Steen Tvergaard og Camilla Brask Lentz

Orientering om Statsrevisorerne og Rigsrevisionens opfølgning på Beretning nr. 7/2019 om sikring af grundvandet mod pesticider

Statsrevisorerne skal orientere Miljø- og Fødevareudvalget om, at Miljøministeriets opfølgning på denne beretning (afgivet til Folketinget 6. december 2019) og den tidligere beretning nr. 4/2011 om statens sikring af grundvandet mod pesticider (afgivet til Folketinget 14. december 2011) har trukket i usædvanligt langdrag. Statsrevisorerne bemærkninger til de to beretninger fremgår af bilaget.

Statsrevisorerne har på deres møde 17. januar 2022 fulgt op på ovennævnte beretning og har afgivet denne bemærkning til Folketinget:

Statsrevisorerne konstaterer, at Miljøstyrelsen mere end 2 år efter, at beretningen er afgivet, kun har screenet grundvandet for 3 ud af de 9 pesticider, som fremgik af Rigsrevisionens beretning, og at der blev konstateret 2 pesticider i screeningen.

Statsrevisorerne finder dette særdeles kritisabelt og skal bede Miljøministeriet om senest 1. marts 2022 at redegøre for, hvornår screeningen af grundvandet for de resterende 6 pesticider og nedbrydningsstoffer forventes afsluttet.

Statsrevisorerne vil fortsat følge Miljøstyrelsens kvalitetssikring af styrelsens faglige vurderingsprincipper for overvågning af grundvandet og forvaltning af dispensation til pesticidmidler.

Statsrevisorerne besluttede også, at sagen fortsat skal følges op af Rigsrevisionen. Grundlaget for Statsrevisorerne bemærkning er Rigsrevisionens fortsatte notat af 3. januar 2022, som kan ses på Statsrevisorerne hjemmeside www.ft.dk/statsrevisorerne.

18. januar 2022

Statsrevisorerne
Sekretariat
J.nr.: 19-001308-25
Gitte Korff
Sekretariatschef
Gitte.Korff@ft.dk
+45 3337 5985

Folketinget
Christiansborg
1240 København K
3337 5500
statsrevisorerne@ft.dk
www.ft.dk/statsrevisorerne

Bilag

Statsrevisorernes bemærkninger til Beretning nr. nr. 7/2019 om sikring af grundvandet mod pesticider og Beretning nr. 4/2011 om statens sikring af grundvandet mod pesticider

Beretning nr. nr. 7/2019 om sikring af grundvandet mod pesticider

Det danske drikkevand skal leve op til en række grænseværdier for indhold af pesticider m.m., som også er fastsat ud fra et forsigtighedsprincip. Grænseværdierne er fastsat for at sikre et højt sundhedsmæssigt beskyttelsesniveau, og at vandet kan drikkes uden sundhedsrisiko.

Miljø- og Fødevareministeriet har det overordnede ansvar for overvågning og beskyttelse af grundvandet i Danmark og skal sikre overholdelsen af fastsatte krav. Kommunerne og vandværkerne har ansvaret for at overvåge mængden af pesticider i drikkevandet. Kravene fremgår bl.a. af grundvandsdirektivet og drikkevandsdirektivet samt af de danske implementeringer heraf i bl.a. lov om vandforsyning.

Miljø- og Fødevareministeriet fastsætter på pesticidlisten, hvilke pesticider kommunerne og vandværkerne obligatorisk skal teste for i drikkevandet. Ministeriet opdaterer pesticidlisten én gang om året på baggrund af resultaterne fra ministeriets overvågning af grundvandet og andre datakilder, herunder data fra vandværkernes boringskontrol.

Statsrevisorerne kritiserer, at Miljø- og Fødevareministeriets overvågning af grundvandet og forvaltning af dispensationer til pesticidmidler har været særdeles mangelfuld. Det er således usikkert, om ministeriets overvågning sikrer, at der gribes ind, hvis niveauet af pesticider nærmer sig grænseværdien for summen af pesticider i grundvandet. Ministeriet har endvidere givet dispensationer til pesticidmidler uden at vise sikker anvendelse i forhold til grundvandet. Dette udgør en risiko for forurening af miljø og grundvand og kan have konsekvenser for borgernes sundhed.

Statsrevisorerne finder det stærkt foruroligende, at Miljø- og Fødevareministeriet i en række tilfælde ikke har reageret på konkrete advarsler om, at pesticider findes i grundvandet. I 2 tilfælde har ministeriet først reageret mere end 10 år efter, at ministeriet modtog advarsler om pesticider i grundvandet. Efterfølgende er de 2 pesticider fundet i ca. 26 % og 31 % af de undersøgte vandboringer.

Statsrevisorerne konstaterer, at Miljø- og Fødevareministeriets indsats for at sikre grundvandet mod pesticider ikke er blevet bedre, siden Statsrevisorerne i december 2011 afgav beretning nr. 4/2011 om statens sikring af grundvandet mod pesticider.

Statsrevisorernes kritik er bl.a. baseret på:

- At Miljø- og Fødevareministeriet ikke kan dokumentere en faglig afklaring af, hvorfor pesticider, der opfylder kriterierne for optagelse på pesticidlisten, alligevel ikke er optaget på listen.
- At der er givet dispensation for anvendelsen af 18 udvalgte pesticidmidler, uden at der foreligger dokumentation for, at anvendelsen var sikker i forhold til grundvandet.
- At Miljø- og Fødevareministeriet for 13 ud af 18 udvalgte pesticidmidler har fraveget ministeriets egne faglige retningslinjer for vurdering af grundvandsrisikoen.
- At Miljø- og Fødevareministeriet har givet dispensation til ét pesticidmiddel, på trods af at ministeriet fra 2004 har vidst, at midlet udgjorde en uacceptabel risiko for grundvandet og ikke kunne godkendes i forhold til de danske krav til vurdering af kræftisiko for sprøjtebrugere.
- At Miljø- og Fødevareministeriet har givet dispensation til ét pesticidmiddel i perioden 2013-2018, som ministeriet forbød i 2011, bl.a. på grund af for lang nedbrydningstid.
- At Miljø- og Fødevareministeriet ikke har sikret et fuldstændigt datagrundlag til at gennemføre en risikobaseret kontrol af erhvervsmæssige brugeres anvendelse af pesticidmidler. Dermed er der risiko for, at relevante virksomheder ikke bliver udtaget til kontrol, ligesom indberetningerne til Europa-Kommissionen om pesticidanvendelse kan være behæftede med fejl.

Beretning nr. 4/2011 om statens sikring af grundvandet mod pesticider

Drikkevandet i Danmark er baseret på grundvand, der stort set er urenset. En forudsætning for denne drikkevandsforsyning er, at der er en effektiv sikring af grundvandet mod pesticider, bl.a. ved at man reducerer pesticidforbruget hos landbrug, erhverv og private, forebygger nedsivning og overvåger kvaliteten af grundvandet.

Statsrevisorerne finder det bekymrende, at forbruget af pesticider har været stigende i perioden 2004-2010, på trods af at det i den seneste pesticidplan (2004-2009) har været et politisk mål at reducere pesticidforbruget.

Statsrevisorerne konstaterer i den forbindelse, at Fødevareministeriets tilbud til landbruget om frivillig rådgivning ikke har virket efter hensigten, hvorfor andre, mere effektive virkemidler må overvejes, fx øgede afgifter på pesticider, hvis målet om et reduceret pesticidforbrug skal nås.

Statsrevisorerne finder, at Miljøministeriets indsats for at sikre grundvandet mod pesticider har været helt utilstrækkelig og præget af væsentlige mangler. Miljøministeriets mangelfulde forvaltning har medført risiko for, at forekomsten af pesticider i drikkevandet har været over grænseværdien.

Statsrevisorerne kritiserer, at Miljøministeriet ikke i tilstrækkelig grad har forebygget nedsivning af pesticider til grundvandet.

Miljøministeriet har i en række tilfælde ikke nået at revurdere godkendelser af pesticider, inden godkendelserne udløb. Det har medført, at 9 pesticider har været på markedet på lempeligere vilkår i op til 5 år i perioden 2000-2011.

Statsrevisorerne kritiserer også, at Miljøministeriets bestemmelser om, hvilke pesticider kommunerne og vandværkerne skal kontrollere for i drikkevandet, ikke har været ajour i mange år.

Miljøministeriet har ikke overholdt kravet om en årlig ajourføring af listen over pesticider, som vandværkerne skal teste for. Bortset fra en mindre ændring har listen været uændret i perioden 1997-2011. Drikkevandet kan således have indeholdt pesticider, som Miljøministeriet, kommunerne og vandværkerne ikke har kendt til. Miljøministeriet forventer dog ikke, at det har indebåret en sundhedsmæssig risiko.

Med venlig hilsen

Gitte Korff
Sekretariatschef